

**Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії**

Здобувачка ступеня доктора філософії Масна Ольга Андріївна, 1998 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2021 році Тернопільський національний економічний університет за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини», виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Міжнародні економічні відносини».

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 58.082.146 створена згідно наказу ректора Західноукраїнського національного університету № 424 від 17.06.2026 року на підставі рішення Вченої ради Західноукраїнського національного університету (протокол № 10 від 17.06.2026 року) у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої
ради –

Олександра ДЛУГОПОЛЬСЬКОГО, доктора економічних наук, професора, професора кафедри економіки та глобалістики Західноукраїнського національного університету.

Рецензентів –

Юлії БІЛОЇ, докторки економічних наук, доцентки, професорки кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету.

Максима ЖИВКА, кандидата економічних наук, доцента, заступника директора навчально-наукового інституту міжнародних відносин Західноукраїнського національного університету.

Офіційних опонентів –

Олени НІФАТОВОЇ, докторки економічних наук, професорки, професорки кафедри маркетингу та логістики Сумського національного аграрного університету.

Лариси САРКІСЯН, кандидатки економічних наук, доцентки, доцентки кафедри світової економіки Київського державного торговельно-економічного університету.

на засіданні 07 серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 29 «Міжнародні відносини» Масній Ользі Андріївні на підставі публічного захисту дисертації «Механізм переходу до «зеленої» економіки як інструмент забезпечення сталого розвитку України в процесі євроінтеграції» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Дисертацію виконано в Західноукраїнському національному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль.

Науковий керівник Роман ЗВАРИЧ, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Західноукраїнського національного університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі розробки та пропозиції, викладені в дисертації, зроблені автором особисто. З метою забезпечення достовірності та обґрунтованості одержаних результатів дисертаційної роботи було застосовано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Дисертаційна робота виконана українською мовою.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у розробленні комплексного механізму переходу України до «зеленої» економіки, який, на відміну від існуючих підходів, поєднує інституційну, фінансову, індикативну та освітню підсистему, забезпечує узгодження економічних, екологічних і соціальних пріоритетів розвитку держави та орієнтований на досягнення цілей зеленої конвергенції з Європейським Союзом.

Найбільш вагомими науковими результатами дослідження є такі:

вперше:

– розроблено комплексний механізм переходу до «зеленої» економіки як інструмент забезпечення сталого розвитку України в процесі євроінтеграції, який, на відміну від існуючих підходів, інтегрує інституційну, фінансову, індикативну та освітню підсистему, забезпечує узгодження економічних, екологічних і соціальних пріоритетів розвитку держави та орієнтований на досягнення цілей зеленої конвергенції з Європейським Союзом; у межах запропонованого механізму обґрунтовано концептуальний підхід до оцінювання рівня зеленої конвергенції України з країнами ЄС на основі факторного аналізу, що дозволяє ідентифікувати латентні фактори зеленої трансформації, визначати позицію України серед європейських країн, оцінювати ступінь наближення до європейських стандартів сталого розвитку та формувати пріоритетні напрями екологічної модернізації національної економіки;

удосконалено:

– трактування поняття «механізм переходу до «зеленої» економіки» як комплексної системи інституційних, фінансових, регуляторних та соціально-комунікаційних інструментів забезпечення сталого розвитку в умовах євроінтеграції, що дозволило розкрити його структурно-функціональну природу та обґрунтувати взаємозв'язок економічних, екологічних і соціальних компонентів розвитку;

– науково-методичні підходи до оцінювання зеленої трансформації національної економіки шляхом систематизації та інтеграції екологічних, економічних та соціальних індикаторів сталого розвитку, що дозволило комплексно оцінити рівень готовності України до реалізації цілей Європейського зеленого курсу;

– підходи до ідентифікації бар'єрів і драйверів зеленої трансформації шляхом урахування впливу воєнних ризиків, післявоєнної реконструкції, кліматичних викликів та євроінтеграційних вимог, що дало змогу визначити ключові чинники прискорення та стримування переходу до «зеленої» економіки в сучасних умовах розвитку України;

– методичні підходи до адаптації інституційних і секторальних практик країн Європейського Союзу до умов України з урахуванням особливостей повоєнного відновлення та структури національної економіки, що сприяло обґрунтуванню пріоритетних напрямів екологічної модернізації та підвищення стійкості економічної системи;

набули подальшого розвитку:

– теоретичні засади зеленої трансформації економіки на основі узагальнення сучасних концепцій сталого розвитку, що дозволило розширити наукове розуміння взаємозв'язку між економічним зростанням, екологічною стійкістю та соціальною інклюзивністю;

– концептуальні підходи до формування політики зеленої реконструкції України в умовах повоєнного відновлення, що забезпечило поєднання завдань економічної модернізації, енергетичної безпеки, декарбонізації та європейської інтеграції в єдиній стратегічній площині;

– наукові підходи до сценарного прогнозування зеленої трансформації економіки України шляхом розроблення інерційного, адаптаційного та зеленого сценаріїв розвитку, що дозволило оцінити можливі траєкторії досягнення цілей сталого розвитку в довгостроковій перспективі;

– обґрунтування стратегічних напрямів зеленої конвергенції України з Європейським Союзом, що дало змогу сформувати комплекс пріоритетних заходів щодо гармонізації регуляторного середовища, розвитку сталого фінансування, підтримки екологічних інновацій та прискорення енергетичної трансформації.

Зміст дисертаційної роботи відповідає темі дослідження та спеціальності 292 – Міжнародні економічні відносини. Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання запропонованих методичних підходів, системи індикаторів, сценарних моделей і авторського механізму органами державної влади, міжнародними організаціями, фінансовими установами, науковими закладами та суб'єктами господарювання при формуванні стратегій сталого розвитку, екологічної модернізації, кліматичної політики та післявоєнного відновлення України. Запропоновані рекомендації сприятимуть підвищенню ефективності державної екологічної політики, прискоренню зеленої трансформації економіки, розширенню можливостей залучення зелених інвестицій та забезпеченню євроінтеграційної конвергенції України відповідно до сучасних вимог Європейського Союзу.

Дисертаційна робота є складовою наукових досліджень Західноукраїнського національного університету, зокрема у підготовці: фундаментальної держбюджетної НДР «Національна концепція екобезпеки суспільства та інклюзія циркулярної економіки в умовах пандемії» (2021-2023 р.; 0121U109485), госпдоговірної НДР «Трансформація бізнесу в умовах сталого розвитку глобальної економіки» (2023 р.; 0123U102609), прикладної держбюджетної науково-дослідної роботи «Фіскальна політика протидії ризикам воєнного часу в умовах цифровізації економіки» (2025 р.; 0124U000070); а також науково-дослідної роботи «Геоекономічні детермінанти повоєнного розвитку України в глобальному просторі» (2023-2025 р.; 0122U201486).

Окремі положення дисертаційного дослідження були впроваджені в освітній процес, а саме: у практичні завдання, кейси, аналітичні вправи при підготовці студентів; зокрема результати факторного аналізу в контексті переходу країн ЄС та України до «зеленої» економіки впроваджено в навчальний процес для здобувачів першого освітнього рівня «бакалавр» (спеціальності Міжнародні економічні відносини) при викладанні дисципліни «Міжнародні економічні відносини»; а також результати реалізації концепції «зеленої» економіки у контексті сталого поствоєнного розвитку та євроінтеграції України використано при розробці окремих лекцій в межах викладання дисципліни «Міжнародне середовище та бізнес-процеси» для здобувачів першого освітнього рівня «бакалавр» (спеціальності Міжнародні економічні відносини) у Західноукраїнському національному економічному університеті (довідка № 126-31/1499 від 15.07.2025 р.); результати наукового дослідження для: удосконалення інструментів оцінки регіональної політики сталого розвитку на основі аналітичної моделі індикаторно-факторного оцінювання, запропонованої у дисертації, що дозволило поглибити аналітику при моніторингу екологічних і ресурсних показників області; аналізу потенціалу області у сфері зеленої трансформації з використанням міжнародних індикаторів, адаптованих до регіональних умов Тернопільщини були застосовані Департаментом Управління екології та природних ресурсів Тернопільської обласної військової адміністрації (довідка від 18 червня 2025 р.).

Розроблений автором індикаторно-факторний аналітичний інструментарій для удосконалення підходів до оцінки рівня екологічної ефективності міської господарської системи, зокрема в контексті підготовки профілю сталого розвитку територіальної громади; індекси сталого розвитку та зеленої трансформації а також механізм переходу до «зеленої» економіки, запропонований у дисертації, були використані в діяльності Управління стратегічного розвитку міста Тернопільської міської ради (довідка № 48/2 від 19 червня 2025 р.).

Крім того, запропоновані авторкою підходи дали змогу посилити інтеграцію екологічних міркувань у виробничо-інженерні рішення, створити методологічну основу для формування екостратегій компанії, а також підвищити її готовність до участі в міжнародних публічних закупівлях, що передбачають критерії екологічності та енергоефективності. Таким чином, результати дисертаційної роботи були використані в аналітичній та стратегічній діяльності ТОВ «Шредер ТОВ» (довідка від 18 червня 2025 р.).

Дисертація у частині структури, змісту, загального обсягу та кількості наукових публікацій, що висувається до здобувача ступеня доктора філософії, відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України та є результатом науково-дослідної роботи, що характеризується належним науково-методичним рівнем її виконання. Під час рецензування не виявлено ознак академічного плагіату та інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконаного дослідження та дотримання норм академічної доброчесності.

Кваліфікаційна робота написана діловою українською мовою, містить анотації українською та англійською мовами, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Повний обсяг дисертаційної роботи викладено на 212 сторінках (у тому

числі: основний текст – на 171 сторінці). Робота містить 18 рисунків, 14 таблиць, список використаних джерел налічує 228 найменування, 4 додатки розміщено на 20 сторінках.

Основні результати дисертаційного дослідження опубліковано у 12 наукових публікаціях, з них: 4 статті – у наукових фахових виданнях України, 1 – у науковому виданні, що включене до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та Web of Science, 7 публікацій – за матеріалами міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій. Загальний обсяг опублікованих особисто автором наукових праць становить 2,39 д. а.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Zvarych, R., Linhai, W., Masna, O., & Rivilis, I. (2023). International trade of PRC and its place in environmental sustainability. *Economic Annals-XXI*, 204(7-8), 4-14. doi: <https://doi.org/10.21003/ea.V204-01>

URL: <https://ea21journal.world/wp-content/uploads/2024/04/EA-XXI-V204-01.pdf>

(0,91 д.а., особисто автору - 0,23 д.а.: автором обґрунтовано роль міжнародної торгівлі КНР у забезпеченні екологічної сталості та проаналізовано механізми інтеграції принципів сталого розвитку у зовнішньоторговельну політику Китаю).

2. Зварич Р.Є., Масна О.А., Рівиліс І. Methodological principles of the formation the concept of green economy. *Вісник економіки*. 2022. №4. С. 131-144.

DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.04.131>

URL: <https://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/htneu/article/view/1411/1555>

(0,7 д.а., особисто автору - 0,23 д.а.: автором узагальнено теоретико-методологічні засади формування концепції «зеленої» економіки та систематизовано її основні принципи й складові).

3. Зварич Р.Є., Масна О.А. "Green" energy transition in the concept of post-war reconstruction of Ukraine. *Вісник економіки*. 2023. №3. С. 170-181.

DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2023.03.170>

URL: <https://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/htneu/article/view/1512/1651>

(0,7 д.а., особисто автору - 0,35 д.а.: автором досліджено значення енергетичного переходу у процесі післявоєнного відновлення України та обґрунтовано пріоритетні напрями розвитку відновлюваної енергетики).

4. Зварич Р.Є., Масна О.А. Національна політика України щодо ВДЕ: аналіз міжнародних зобов'язань та інтеграція до європейських енергетичних ринків. *Вісник економіки*. 2024. №4. С. 122–136.

DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2024.04.122>

URL: <https://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/htneu/article/view/1682/1792>

(1,01 д.а., особисто автору - 0,51 д.а.: автором проведено аналіз міжнародних зобов'язань України у сфері відновлюваної енергетики та визначено ключові напрями інтеграції до європейського енергетичного простору).

5. Зварич Р.Є., Масна О.А. Зелені облігації як інструмент фінансування сталого розвитку в Україні. *Світ фінансів*. 2025. №2(83). С. 150–162.

DOI: <https://doi.org/10.35774/sf2025.02.150>

URL: <https://sf.wunu.edu.ua/index.php/wof/article/view/1828/1833>

(0,95 д.а., особисто автору - 0,48 д.а.: автором обґрунтовано роль зелених облігацій у фінансуванні сталого розвитку та визначено перспективи їх використання для підтримки зеленої трансформації економіки України).

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Масна О. Сучасний стан «зеленої економіки» в Україні Тези у збірнику матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції «Інновації в освіті: реалії та перспективи розвитку». Тернопіль. 2021. С. 158-160. (0,11 д.а.)

7. Масна О. Політика розвитку «зеленої економіки» країн ЄС. Тези у збірнику матеріалів XV Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених і студентів «Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід». Тернопіль. 2022. С. 103-105.

URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/48396> (0,08 д.а.)

8. Масна О. Ключові аспекти програми «Європейський Союз для довкілля» (EU4ENVIRONMENT) та їх вплив на економіку України. Тези у збірнику матеріалів XIX Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації». Тернопіль. 2022. С. 16-17.

URL: https://www.wunu.edu.ua/pdf/rmv/zb%D1%96rnik_rmv_22.pdf (0,08 д.а.)

9. Масна О. Obstacles to the development of the green economy in Ukraine. Тези у збірнику матеріалів XVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених і студентів «Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід». Тернопіль. 2023. С. 145-146.

URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/48967> (0,09 д.а.)

10. Масна О. The essence and theory of the green economy. Тези у збірнику матеріалів XX Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації». Тернопіль. 2023. С. 85-87. (0,09 д.а.)

11. Масна О. Значення зелених фінансів для розвитку зеленої економіки України. Тези у збірнику матеріалів XVII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених і студентів «Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід». Тернопіль. 2024. С. 171-173.

URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/50930> (0,14 д.а.)

12. Масна О. Вплив міжнародних зобов'язань України на розвиток відновлюваної енергетики. Тези у збірнику матеріалів XVIII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених і студентів «Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід». Тернопіль. 2025. С. 207-209.

URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/54483> (0,15 д.а.)

У дискусії взяли участь всі члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці і висловили зауваження:

Голова ради: **Олександр ДЛУГОПОЛЬСЬКИЙ**, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та глобалістики Західноукраїнського національного університету. Без зауважень.

Рецензентка: **Юлія БІЛА**, докторка економічних наук, доцентка, професорка кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету. Зауваження:

1. Формулювання наукової новизни потребують уточнення відповідно до вимог академічної традиції. Зокрема, доцільно залишити один результат у категорії «уперше», а інші результати коректно віднести до категорій «удосконалено» та «набули подальшого розвитку».

2. Авторський механізм переходу до «зеленої» економіки доцільно представити не лише у текстовій формі, а й у вигляді окремого рисунка або структурно-логічної схеми, що дозволить більш наочно відобразити взаємозв'язок його складових елементів.

Рецензент: **Максим ЖИВКО**, кандидат економічних наук, доцент, заступник директора навчально-наукового інституту міжнародних відносин Західноукраїнського національного університету. Зауваження:

1. Автором здійснено систематизацію міжнародно-економічних інструментів реалізації «зеленої» економіки та досліджено роль фінансових, регуляторних, інституційних, торговельних й інвестиційних механізмів забезпечення зеленої трансформації (с. 36–42). Водночас доцільно було б більш детально розкрити вплив окремих інструментів Європейського Союзу, зокрема CBAM, EU ETS, таксономії ЄС, ESG-принципів та зеленого фінансування, на структурну трансформацію економіки України, її експортну спеціалізацію, інвестиційну привабливість та конкурентоспроможність українських підприємств на європейському ринку.

2. У роботі ґрунтовно систематизовано бар'єри і драйвери зеленої конвергенції України з Європейським Союзом та визначено інституційні, фінансові, технологічні, регуляторні й безпекові чинники відповідних трансформаційних процесів (с. 126–132). Разом із тим, доцільним було б більш повно представити регіональну диференціацію потенціалу

зеленої трансформації України, оскільки різний рівень економічного розвитку, галузевої спеціалізації, ресурсного забезпечення, екологічного навантаження та масштабів воєнних руйнувань регіонів об'єктивно зумовлює необхідність формування диференційованих.

Опонентка: **Олена НІФАТОВА**, докторка економічних наук, професорка, професорка кафедри маркетингу та логістики Сумського національного аграрного університету.
Зауваження:

1. У другому розділі дисертації авторкою проведено комплексне оцінювання рівня зеленої трансформації України та здійснено факторний аналіз розвитку України і країн Європейського Союзу на основі системи міжнародних індикаторів. Високо оцінюючи використання сучасного статистичного інструментарію, слід зазначити, що дослідження могло б бути поглиблене шляхом проведення оцінки стійкості отриманих факторних моделей до довгострокових структурних змін міжнародного економічного середовища. Зокрема, заслуговувало б на увагу врахування можливого впливу прискорення або уповільнення декарбонізаційної політики Європейського Союзу, змін світових енергетичних ринків, коливань цін на критичну сировину та технологічної трансформації світових виробничих ланцюгів, що дозволило б підвищити прогностичний потенціал отриманих результатів.

2. У підрозділі 3.1. авторкою запропоновано сценарне моделювання стратегічних орієнтирів поствоєнної зеленої відбудови України, що є безумовною перевагою дисертаційної роботи. Разом із тим під час формування сценаріїв доцільно було б більш повно врахувати альтернативні варіанти розвитку зовнішнього середовища, зокрема різні темпи набуття Україною членства в Європейському Союзі, можливі зміни обсягів міжнародної фінансової підтримки, ризики трансформації глобальної кліматичної політики, нестабільність світових фінансових ринків, а також потенційний вплив механізму транскордонного вуглецевого коригування (СВАМ) на конкурентоспроможність окремих експортно орієнтованих секторів української економіки. Це дозволило б підвищити адаптивність розроблених сценаріїв до довгострокових геополітичних та економічних викликів.

Опонентка: **Лариса САРКІСЯН**, кандидатка економічних наук, доцентка, доцентка кафедри світової економіки Київського державного торговельно-економічного університету.
Зауваження:

1. Другий розділ, де в пункті 2.2 здійснений факторний аналіз зеленої трансформації країн ЄС та України, міг би набути аналітичної глибини у разі долучення дослідження досвіду європейських країн у повоєнному відновленні за принципами зеленої економіки (наприклад, досвід країн Західних Балкан).

2. У висновках дисертації було б доцільно виокремити пропозиції щодо можливостей застосування запропонованого цілісного адаптивного механізму до підприємств різних галузей та масштабів, що посилює б прикладний потенціал дослідження, адже основними акторами, відповідальними за імплементацію принципів зеленої економіки будуть саме вони.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Масній Ользі Андріївні ступінь доктора філософії з галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Олександр ДЛУГОПОЛЬСЬКИЙ